

Vážené a milé čtenářky, vážení a milí čtenáři,

dobré zvyky je třeba si uchovávat. Mezi ty naše bezesporu patří vydávání monotematických čísel – a právě jedno z nich držíte teď v rukou. Tentokrát je celé věnováno civilnímu soudnímu řízení, a to pohledem odborníků z Katedry občanského práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy.

Připravili pro vás pestrou paletu témat, která společně vytvářejí ucelený obraz aktuálních trendů i výzev civilního procesu v České republice. Všechny příspěvky spojuje důraz na praktickou využitelnost a reflexi legislativních i společenských změn, které civilní soudní řízení v poslední době formují.

Úvodní článek od Dity Frintové se zaměřuje na legislativní změny v řízení o rozvodu manželství. Autorka nejen mapuje dosavadní vývoj v této oblasti, ale zároveň nabízí pohled do budoucnosti v souvislosti s připravovanou tzv. „rozvodovou reformou“. Rozvodové řízení, které s sebou nese zásadní společenské a právní důsledky, vyžaduje jasná, srozumitelná a funkční pravidla odrážející proměnu rodinných vztahů i současná společenská očekávání.

Velmi inspirativní je i příspěvek Tomáše Holčapka, který otevírá téma tzv. „dalších občanů“ v civilním soudnictví – tedy osob, které sice nejsou profesionálními soudci, přesto se však podílejí na rozhodování nebo dalších aspektech justičního procesu. Tento neotřelý pohled vybízí k zamyšlení nad tím, jak vyvážit nezávislost a efektivitu soudní moci na jedné straně a demokratický rozměr soudnictví spolu se zapojením veřejnosti na straně druhé.

Neméně zajímavý je článek Miroslava Sedláčka, který se věnuje využívání videokonferencí v soudních řízeních. Pandemie tento fenomén výrazně urychlila a ukázala, jak může technologie proměnit způsob dokazování i samotnou komunikaci mezi účastníky a soudem. Zkušenosti ze zahraničí i z české praxe přitom naznačují, že za splnění určitých podmínek může videokonference výrazně přispět k efektivitě řízení, aniž by došlo k ohrožení procesních práv účastníků či zásady spravedlivého procesu.

Simona Úlehlová ve svém příspěvku představuje institut tzv. discovery – zpřístupňování důkazů v širším slova smyslu. Tento přístup může významně přispět k vyrovnaní nerovnováhy v dokazování, zejména v případech výrazné informační asymetrie mezi účastníky řízení. Jde o velmi aktuální téma, které otevírá prostor pro diskusi o možných cestách k modernizaci českého civilního procesu směrem k větší transparentnosti a efektivitě.

Silvia Vyskočilová upozorňuje na praktický problém náhradního doručení platebního rozkazu prostřednictvím datových schránek a jeho dopad na ochranu spotřebitele. V éře postupující elektronizace justice je nezbytné neustále hledat rovnováhu mezi rychlostí a dostupností soudní ochrany na jedné straně a důsledným garantováním práv slabších účastníků řízení na straně druhé.

Pozornost je věnována i novým institutům, například hromadnému občanskému řízení, jehož specifika analyzuje Anežka Janoušková. Podrobný rozbor postavení jednotlivých procesních subjektů v rámci této relativně nové právní úpravy přináší cenné poznatky jak pro odbornou veřejnost, tak pro praktiky, kteří se s tímto typem řízení setkávají nebo se na něj připravují.

Tomáš Střeleček se pak zabývá ekonomickými modely vedení civilního soudního řízení – oblastí, která nabízí zajímavé nástroje pro zefektivnění soudní praxe a snížení nákladů, aniž by tím utrpěla kvalita rozhodování či spravedlnost procesu.

Monotematické číslo uzavírá příspěvek Tomáše Pohla, který nabízí podnětný vhled do vývoje institutu oddlužení. Téma zkoumá nejen z hlediska právního vývoje, ale i v kontextu etických a praktických otázek spojených s procesním postavením dlužníků.

Jak je patrné, autoři reflektují aktuální stav civilního soudního řízení v České republice, ale zároveň přinášejí cenné impulsy pro jeho další rozvoj. Věříme, že toto monotematické číslo osloví nejen akademickou obec, ale i soudce, advokáty a další odborníky, kteří se civilním procesem zabývají v teorii i praxi.

Přejeme všem inspirativní a příjemné procesualistické čtení!

redakce Jurisprudence